AKTUALITEITEN

nummer 33 - sept 1989

B.A.S.T.T. vzw
Stadsschouwburg
Meistraat, 2
2000 Antwerpen
(03) 231 97 50
verschijnt tweemaandelings

verantwoordelijke uitgever
Dré Darden, Campinaweg 10, 2128 Brecht

2000 ANTWERPEN 1

DRUKWERK

Guido Canfyn
Fonteinstraat 53
B-2200 Borgerhout

BASTT VZW

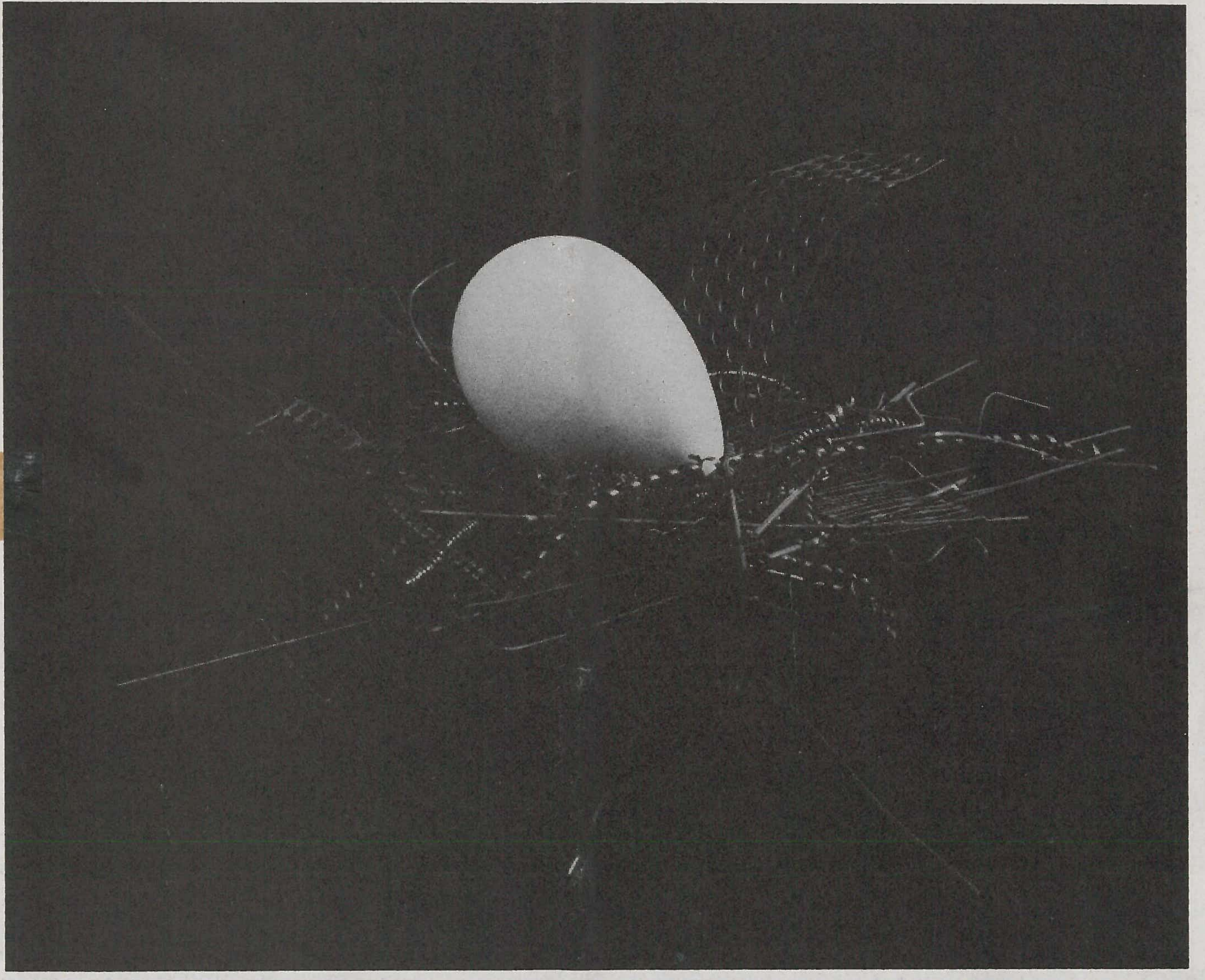

A. Rodinow "Postindustrieel Nest" 1986

Aan dit nummer werkten mee: Cammans J., Darden D., Werckx R.

S. DERVEAUX
alle weefsels voor dekor

Kapellestraat 13 / 8788 WAKKEN / (056) 60 22 53

Op zoek naar naar een fotograaf-kineast die een theaterbelichting niet schuwt.
Bel of schrijf naar:

Dirk VAN den BROECK

Droge Weide 2
B- 1741 WAMBEEK

02/582.25.56

FOTOGRAFIE

FILM EN VIDEO

LICHTONTWERP

UNIFORMEN KOSTUMIER

J. WILLAERT-ALGOET

BRANDVRIJE FRIEZEN EN POTEN

KOSTUMERING SCHOENEN BOTTEN HOEDEN

Oude Kalsijde 2 - 8748 Desselgem Tel (056) 71 28 40

STICHTING OPLEIDING THEATERTECHNICI

p/a juliana van stolberglaan 1 2595 CA den haag

Op 7,8 en 9 mei waren wij samen met een Britse collega, Ken Smalley, te gast bij de Stichting Opleiding Theatertechnici. De doelgroep waarvoor de cursus bedoeld is,bestaat vooral uit technici die een leidende funktie gaan uitoefenen. Het aantal cursisten wordt beperkt tot twaalf en is voor de helft samengesteld uit technici die tot gezelschappen behoren en voor de andere helft uit technici van receptieve theaters. Ook geografisch wordt een zo groot mogelijke spreiding nagestreefd; men ontmoet zowel mensen uit Zeeuws-Vlaanderen als uit Friesland.
Elke opleidingssessie bestrijkt een periode van twee jaar. Gedurende 32 maandagen per jaar ontmoeten de cursisten mekaar in het Conservatorium van Den Haag.
Drijvende kracht en studieleider van de SOTT is Frits van den Haspel. Dankzij zijn doorzettingsvermogen wordt de Stichting nu logistiek gesteund door het Ministerie van Onderwijs.
Op dit ogenblik wordt alles in het werk gesteld om een dagcursus op het niveau beroepsonderwijs van start te laten gaan.
Het programma van de cursus is niet te onderschatten; het omvat zowel theoretische als praktische vakken. Er wordt niet alleen aandacht besteed aan techniek maar evenzeer aan het artistieke. Toneelgeschiedenis, kunstgeschiedenis, decor-en kostuumontwerp, museumbezoek, ontbreken niet op het programma. Eén van de opdrachten is dan ook het lezen van een stuk, het ontwerpen van het decor en het maken van een maquette. Daardoor krijgen de cursisten inzicht in het werk van diegenen waar zij later mee moeten samenwerken.

Indien hetzelfde zou gebeuren in de kunstakademies, kan men tot de ideale situatie komen dat mensen uit de verschillende theaterdisciplines meer begrip en respekt voor mekaars werk zouden opbrengen.
Tussen de docenten van de SOTT vindt men specialisten in elke discipline.
Tijdens ons bezoek waren wij getuige van de uitvoering van een werkstuk.
Elke student kreeg de opdracht om op een audio-visuele manier zijn persoonlijkheid voor te stellen. Voor de uitwerking van zijn idee kon de student beschikken over de infrastruktuur van het theater van het Conservatorium en over de mankracht van zijn medestudenten voor de montage en de uitvoering.
Dit gaf de docenten de mogelijkheid de studenten naar verschillende criteria te beoordelen.

1) Hoe heeft hij zijn werk voorbereid ?
2) Hoe is zijn werkverdeling ? Kan hij binnen een bepaald tijdsschema werken ?
3) Kan hij leiding geven ?
4) Kan hij zijn ideeën praktisch uitvoeren of laten uitvoeren ?
5) Kan hij zijn ideeën op de toeschouwer overbrengen ?

+ RENKUS HEINZ - AUDIO DESIGN - TELEX - CALREC - S.P.L. - HILL - REBIS - RAUCH - AUDIO DEVELOPEMENT - AUDIO DIGITAL +
REBIS - PASO - S.P.L. - CALREC - RENKUS HEINZ - TELEX - AUDIO DESIGN +
AUDIO DEVELOPEMENT - SOUNDEC - AUDIO DIGITAL +

invoer, verdeling en installatie van
PROFESSIONEEL AUDIO MATERIAAL

onze referenties:
MUNTSCHOUWBURG
SCHONE KUNSTEN
DE SINGEL
ANCIENNE BELGIQUE
... enz ... enz ...

A.S.C.

A.S.C. - Birminghamstraat 271 - 1070 BRUSSEL
telex 63210 tel. 02/ 520 08 27 fax 02/ 522 70 64

Wij waren in de gelegenheid het werk van alle studenten te zien, zowel rechtstreeks als op video.
Over het algemeen genomen waren de resultaten van goede tot uitstekende kwaliteit.
Nochtans kwamen wij tot een verrassende vaststelling. Sommige studenten lieten zich zover door het artistieke aspekt van hun opdracht meeslepen dat de technische uitvoering bepaald slordig werd. Toch wel vreemd als het over technici op hoog niveau gaat.
Enkelen hadden het zich danig moeilijk gemaakt, zodat hun ideeën door de toeschouwer moeilijk te begrijpen waren.
De algemene indruk van ons bezoek aan de SOTT is in elk geval zeer gunstig geweest; wij hebben de grootste bewondering voor wat Frits en zijn ploeg hebben gerealiseerd.
Alhoewel wij beseffen dat onze Nederlandse Collega's ons ver vóór zijn, moeten wij toch op onze eigen manier en met onze eigen middelen verdergaan met de opleiding waar wij mee bezig zijn.
Na drie sessies is gebleken dat onze "Basiscursus toneeltechniek voor professionelen" méér dan ooit noodzakelijk is.

DARDEN D.

TWIN DESIGN

DEKORBOUW

Hoogkamerstraat, 80 A
2690 Temse
Tel. 03-771.59.69
Fax. 03-771.58.07

THEATERWERKSTÄTTEN HAMMANN GMBH
NU OOK IN BELGIË

ALGEMENE VERTEGENWOORDIGING BELGIE

Dré DARDEN
Campinaweg 10
2128 ST. JOB IN 'T GOOR
Tel: 03 - 663.29.38

Vanaf 1 juni 1988 zal de in theatertechniek gespecialiseerde firma "Theaterwerkstätten Hammann GMBH" uit Düsseldorf, ook in België vertegenwoordigd zijn.
De firma vierde vorig jaar haar Eeuwfeest-jubileum.
Door Wilhelm Hammann in 1887 opgericht als schilderatelier voor toneeldecors, werden reeds in 1889 een schrijnwerkerij en een smederij in bedrijf genomen, zodat de vraag van talrijke klanten naar vooruitstrevende toneeltechniek, kon beantwoord worden.
Sindsdien is Hammann nooit achterop geraakt. Integendeel zelfs. Hammann bevond zich, wat theatertechniek betreft, dikwijls in de voorhoede.
Door talrijke publikaties en oktrooien werd de evolutie gestimuleerd.
Dank zij de dagelijkse inzet voor kwaliteit en betrouwbaarheid, stelt Hammann zich vandaag voor als een modern goed geleid bedrijf met een groot prestatievermogen.
Aangezien de belgische markt, wat de afstand betreft, praktisch voor de deur ligt, lijkt de beslissing om ons in België sterker te willen profileren, logisch.

ONS LEVERINGSPROGRAMMA :

PORTAALBRUGGEN
PORTAALTORENS
WERKROOSTERS
WERKBRUGGEN
BRANDWERENDE DOEKEN
RAIL SYSTEMEN
VOORDOEKEN
ALLE SOORTEN TREKKEN
VLIEGSYSTEMEN
GELUIDSREFLEKTOREN
TONEELDOEKEN
TONEELVLOEREN
TONEELWAGENS
OPLEGBARE DRAAISCHIJVEN
VERPLAATSBARE PERSONENLIFTEN
TONEEL PODIA
ORKESTPODIA
VERSTELBARE ZAALVLOEREN
VERZINKBARE TELESCOOPTRIBUNES
PRAKTIKABELS
BELICHTINGSINSTALLATIES
ELECTRO-AKOESTISCHE INSTALLATIES
VEILIGHEIDSTECHNISCHE INSTALLATIES
PLANNING, FABRIKATIE, HERSTELLING EN ONDERHOUD VAN ALLE TONEELTECHNISCHE INSTALLATIES

THEATERWERKSTÄTTEN
HAMMANN

Tocht door het Brussels theaterlabyrint

"Wollen wir ein Theater bauen?" (G. Büchner)

Tussen de kaalslag in de Noordwijk ten behoeve van de onvoltooide Manhattan-wijk, en de nieuwe kaalslag in de Oostwijk achter het Leopoldspark ten behoeve van de Europese hoofdstedelijke infrastructuur, ligt een stad te weeklagen. Brussel, ze leeft enkel nog van haar naam en haar forensen. De overheid tracht de ontvolking tegen te gaan door middel van renovatieprojecten in de verkrottende woonwijken. Waar de vorige bewoners heen moeten en wie de toekomstige bewoners zullen zijn, blijven open vragen. Sinds kort zijn zelfs de grootwarenhuizen weggetrokken uit het centrum van de stad. Het wordt steeds duidelijker dat de culturele activiteiten minder en minder gericht zijn op de plaatselijke bevolking, en veeleer een afstraling vormen van wat de beide gemeenschappen naar en naast elkaar te bieden hebben. De bouw van de talrijke culturele centra in de randgebieden heeft dit verschijnsel nog meer in de hand gewerkt.

Herkenbaarheid

Tijdens de jaren zestig werden twee theaters naar Amerikaans model in torengebouwen geplant: het Théâtre National in de Rogier-building (1961), en het Théâtre Molière in een building aan de Naamse Poort (1967), beide aan de rand van de Brusselse vijfhoek. Dit paste in het beeld dat de stad had van haar toekomstige rol binnen Europa, waarvan ook de Manhattan-wijk deel moest uitmaken. Het theater gedacht vanuit zijn concurrentiepositie met de opkomende televisie: met de wagen bereikbaar vanuit de woning buiten de stad tot in de parking naast de theaterzaal.

Toch blijkt de toeschouwer nood te hebben aan herkenbare vormen. Dit wordt duidelijk door het verhaal dat Charles Boon, de technische directeur van het Théâtre National vertelde: "Tot voor kort," zei hij, "reisden we met onze voorstellingen gans Waals-Brabant en een deel van Wallonië door met een tent. De mensen vonden dit leuk, en men kwam zelfs vragen de tent op het Rogierplein in Brussel te plaatsen, waar men in slechte omstandigheden de voorstellingen zou moeten bijwonen, op harde banken en met bijgeluiden van wind en autoverkeer.

Werkelijk oude, zgn. historische theaters, bezitten we niet meer in Brussel. Wel zijn ze allen naar een historisch model gebouwd of verbouwd. Het oudste is ongetwijfeld het Théâtre Royal du Parc, gebouwd in 1782 door de architecten Montoyer en Vanderstraeten sr., ongeveer gelijktijdig met de aanleg van het park De Warande tussen de Wetstraat en het huidige Koninklijk Paleis. De Muntschouwburg dateert van 1819 (architect Damesne) en werd na een brand in 1855 door architect Poelaert verbouwd. In 1847 bouwde een naamloze maatschappij volgens de plannen van architect J.P. Cluysenaer in de Sint Hubertusgalerijen een theater en een café-chantant, die later respectievelijk Théâtre des Galeries en Théâtre de Vaudeville genoemd werden. In 1887 gaf de stad Brussel opdracht aan architect Baes een Vlaamse schouwburg te bouwen op de grondvesten en met de intussen beschermde gevel van het Magasin de l'artillerie et du génie, gelegen aan een gedempt dok van de Brusselse haven. Baes plaatste de voorgevel gericht naar de drukke Lakensestraat.

> *"Unerlässlich aber ist es auch, dass der Charakter des Gebäudes sich von aussen vollkommen ausspreche und das Theater durchaus nur für ein Theater gehalten werden kann."*
> *(Karl Friedrich Schinkel, Berlin 15.01.1818)*

Deze vier gebouwen werden ontworpen vanuit een sterke architectonische en stedebouwkundige visie: ze

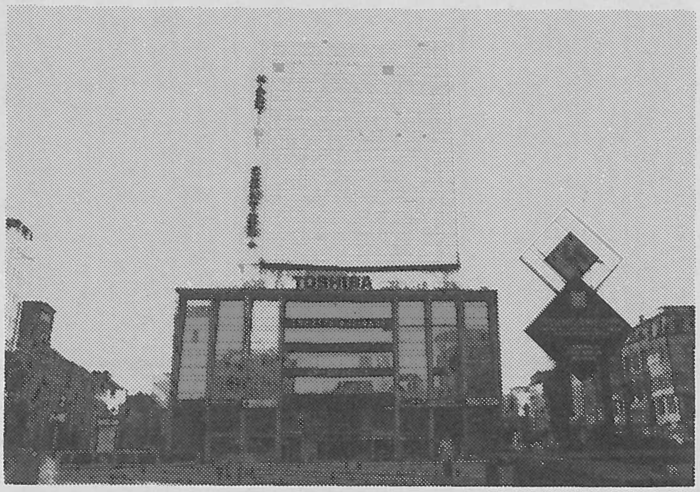

Théâtre National de Belgique

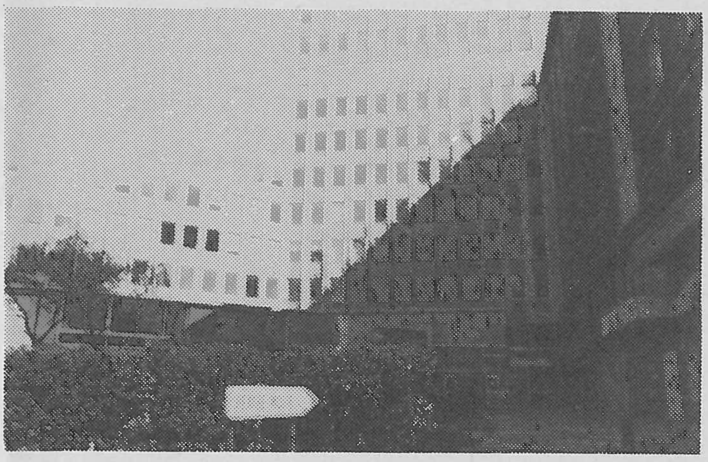

Théâtre Molière

1. Koninklijke Muntschouwburg
2. Théâtre Royal du Parc
3. Koninklijke Vlaamse Schouwburg
4. Théâtre Royal des Galeries
5. Théâtre de Gaité

1

2

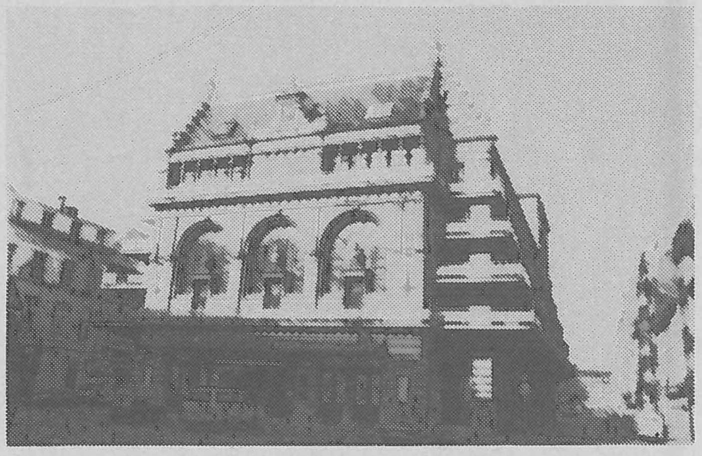

3

4

5

zochten, via overgangsgebieden zoals park, plein en overdekte straat, aansluiting bij het dagelijks stadsgebeuren en voorzagen de stad van herkenbare bouwvormen, gericht op de leefbaarheid van een centrum dat de komende jaren een geweldige bevolkingsaangroei zou kennen.

Hoe gelukkig deze gebouwen ook geïntegreerd waren, toch waren ze slechts *bonbonnières* in vergelijking met de theaters in het buitenland. Ze hadden wel charme, maar in de loop van deze eeuw stelden zich meer en meer problemen i.v.m. toeschouwerscapaciteit, speelruimte, techniek en veiligheid. De Muntschouwburg heeft tot voor enkele jaren moeten wachten en moest zich dan, omwille van de buitenvorm van het gebouw, in hoofdzaak tot de verbetering van de technische toneelmachinerieën beperken. De drie overige schouwburgen werden reeds in de jaren vijftig grondig verbouwd. Deze verbouwingen hebben geleid tot effectieve vergrotingen van het Théâtre du Parc, waarin wijzigingen aan de volumes werden doorgevoerd. De Koninklijke Vlaamse Schouwburg en het Théâtre Des Galeries, die in een keurslijf van stratenpatronen en historisch stedelijk kader geklemd zitten, moesten een compromis sluiten tussen het vergroten van het aantal zitplaatsen en het vergroten van de scènische ruimte. Dit had bij de drie schouwburgen als resultaat dat men overal een toeschouwersruimte bekwam met een capaciteit van 600 à 700 stoelen waarvan er maar ca. 450 een goede zichtbaarheid boden. Het auditorium van de KVS heeft daarbij aan karakter ingeboet en de allure gekregen van een bioscoopzaal. Dat het Théâtre National bij haar nieuwbouw enkele jaren later op een zaalbezetting mikte van 765 plaatsen die praktisch allemaal een goede zichtbaarheid bieden, was dus een goede zaak. Het contact tussen zaal en scène blijft immers optimaal, zolang men de 800 à 900 plaatsen niet overschrijdt.

Waarschijnlijk door gebrek aan vrijgehouden ruimte binnen het reeds gebouwde complex van de Rogierbuilding, bleef de speelruimte zelf toch nog beperkt tot 13 meter diepte met een maximale kaderopening van 11 meter, wel groter dus dan de Parc (8 meter diep en 7 meter opening), maar toch nog kleiner dan de Muntschouwburg die een scènediepte heeft van 17,70 en een opening van 12,60 meter.

Samenvattend kunnen we zeggen dat tegen het einde van de jaren zestig de Brusselse Vijfhoek, incl. de randen, beschikte over een operagebouw en vijf theaters die allemaal gebouwd waren met een vaste frontale scène en toneeltoren, uitgerust met de nodige infrastructuur. Die toestand is tot vandaag dezelfde gebleven. Behalve in het Théâtre National is de zichtbaarheid nergens optimaal en de toneelruimte overal relatief klein vergeleken met voorbeelden uit het buitenland, wat de uitwisseling van produkties bemoeilijkt. Daarbij zijn de gebouwen zo in hun omgeving ingekapseld dat iedere vorm van uitbreiding onmogelijk is. Enkel de Parc en het Théâtre National hebben een decoratelier palend aan de schouwburg; de andere kennen steeds weerkerende transportproblemen. De toneeluitrusting dateert vnl. uit de jaren vijftig en zestig, en voorziet hoofdzakelijk in handbediende trekken. Enkel de Munt heeft onlangs zijn technische middelen kunnen vernieuwen. Dit maakt dat sommige culturele centra vandaag beter uitgerust zijn dan de professionele gezelschappen.

Het Théâtre de Gaîté aan de Wolvengracht, gebouwd in 1901 vlakbij het Muntplein, staat leeg te verkommeren. Gaat het de weg op van de Alhambraschouwburg?

Torenloos

In het kader van de hernieuwde belangstelling voor het verleden, die zich in architectuurkringen en op beleidsniveau ging ontwikkelen, werden vanaf de jaren tachtig enkele gebouwen verbouwd waar de theaterfunctie in aanwezig was, of om prestige-redenen kon worden ingeschoven. Het Paleis voor Schone Kunsten, de Résidence Palace en de Kruidtuin kwamen hiervoor in aanmerking. De eerste twee, die beide in de helft van de jaren twintig gebouwd zijn, bevatten theaterruimten die deel uitmaken van het totaal gebouwencomplex, zodat uitbreiding van zaal of scène - ook voor de creatie van een toneeltoren - onmogelijk was. Men beperkte zich tot restauratie van het interieur, verhoogde inclinatie (PSK), en het aanbrengen van trekken. De zaalcapaciteit van de M-zaal bedraagt 481 stoelen, en benadert deze van de zaal in de Résidence Palace, die echter zijbalkons heeft waar de zichtbaarheid nihil is en daarom buiten gebruik zijn gesteld. De zaal van de Résidence Palace werd ter beschikking gesteld van het Théâtre de l'Esprit Frappeur, die ze als tweede ruimte bespeelt, naast de kelderruimten in de Josaphatstraat in Schaarbeek. Het PSK stelt zijn zalen ter beschikking van de Rideaux de Bruxelles die er haar thuishaven heeft, en de vereniging Het Paleis, die er receptieve theatervoorstellingen organiseert.

De gebouwen van de Kruidtuin (1826-29) werden door de Franse Gemeenschap, gelijktijdig met de Ancienne Belgique langs Vlaamse kant, aangekocht om er een Centre Culturel de la Communauté Française Wallonie-Bruxelles van te maken. Het complex omvat nu twee theaterzalen, L'Orangerie en La Rotonde, resp. voor 284 en 150 toeschouwers. L'Orangerie is flexibel ingericht maar

1

2

1. Paleis voor Schone Kunsten
2. Résidence Palace

1. Le Botanique
2. Théâtre Varia
3. Atelier Ste-Anne
4. Théâtre de Poche
5. Théâtre de la Balsamine

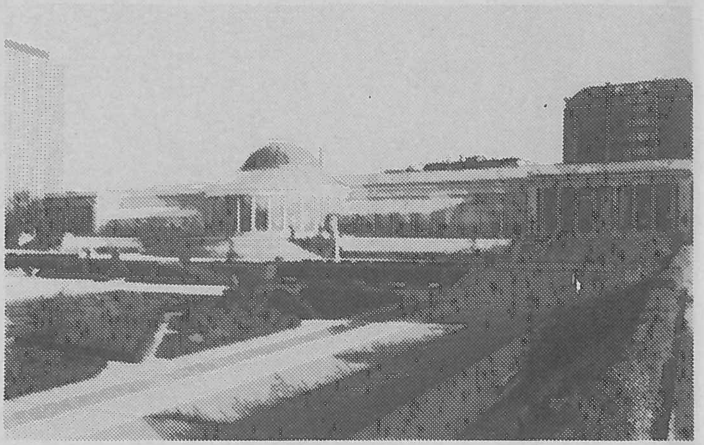

1

2

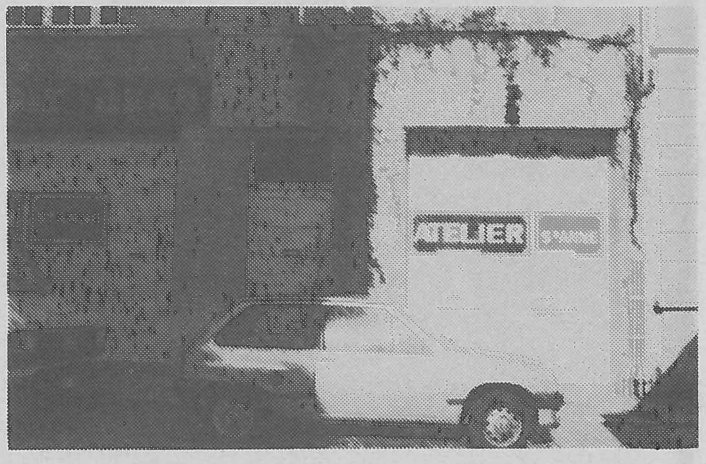

3

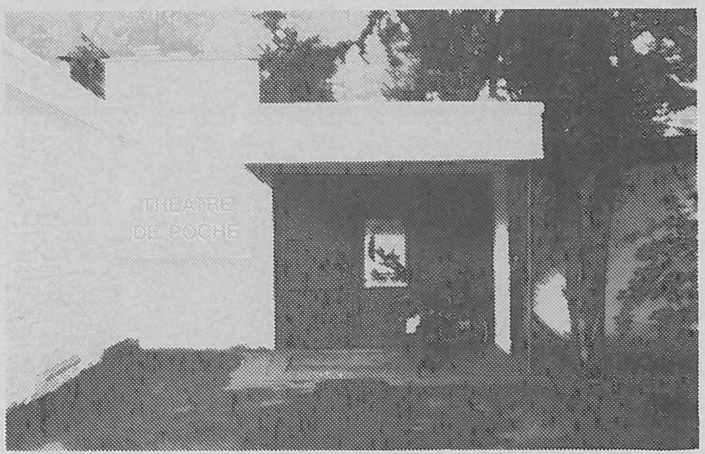

4

5

toch voorzien van een vast podium met trekken, echter zonder toneeltoren, omdat het gebouw het niet toeliet. La Rotonde, een ronde ruimte onder een centrale koepel, is ingevuld met metalen structuren en loopbruggen die m.i. afbreuk doen aan de binnenarchitectuur.

Techniek in functie van de ruimte

In 1984 kocht de Franse gemeenschap het Theater Varia, voormalig Variété- theater (1904) en later vervallen tot garage met opslagruimte, met de bedoeling het voor de groep van theatermakers rond Philippe Sireul als heuse theaterzaal in te richten. De zaal werd ontworpen door architect Zaccai in samenwerking met Alain Prévot voor de scenografische technieken, als 'plek voor creatieve kunst'.

Hierbij heeft men getracht de techniek in functie van ruimte en creativiteit te ontwerpen. De rechthoekige ruimte is flexibel, doch de frontale richting is bevoordeeld door de dominante as van de machinerieën en de aanwezigheid van een achtertoneel. Wordt er gebruik gemaakt van de frontale scène, dan bedraagt de zaalcapaciteit ongeveer 300 à 400 plaatsen, met een speelvlak van 15 op 15 meter. Er is een periferische brug op 8 meter hoogte en een geheel van driedimensionele bruggen op 10 meter hoogte, van waaruit elk punt in de zaal kan bereikt worden. Met relatief eenvoudige middelen en een duidelijke keuze tussen techniek, handenarbeid en artistieke ruimtelijke mogelijkheden is men er m.i. in geslaagd een theaterruimte te bouwen die de theatermakers in staat stelt steeds opnieuw de verhouding tussen acteurs en toeschouwers te bepalen met de ruimte als referentiekader.

De andere theatergezelschappen proberen er het beste van te maken. Zo bespeelt het Atelier St-Anne in de Huidevetterstraat in de Brusselse Marollen, twee industriële zalen; een kleinere voor ongeveer 200 personen, bedoeld voor diverse theateractiviteiten en tentoonstellingen, en een grote zaal van 14 op 17 meter en een bruikbare hoogte van 7,35 meter, die in 1982 door de stad Brussel werd aangekocht met het oog ze te verbouwen. Het gebouw is in zeer slechte toestand, wat toelaat van gaten in de vloer te maken, of deze gedeeltelijk met asfalt te overgieten: het herinnert aan de situatie van de Varia vóór haar verbouwing. Het toekomstig plan voorziet in de vernieuwing van het dak met een over het gans het oppervlak geplaatst werkrooster op een hoogte van 7,50 meter. De stad heeft het project onlangs (voorlopig?) afgewezen bij gebrek aan de nodige kredieten. Nochtans dringen bepaalde werken zich op wegens de lamentabele toestand van het dak, de verwarming en het onthaal (één toilet voor 250 personen).

Een gelijkaardig verhaal treffen we ook aan in het Théâtre de Poche. Mevrouw Dassonville van het Ministerie van de Franse Gemeenschap omschreef het als volgt: "Ils font du camping là-dedans." Het gebouw is eveneens eigendom van de stad Brussel, en de plannen zijn dus terug in de lade beland. Daar liggen ook nog een ontwerp voor de verbouwing van de Vauxhal, een muziekpaviljoen palend aan het Théâtre du Parc en de plannen om het Garagetheater als tweede plateau uit te bouwen voor de KVS. De Vauxhal werd verhuurd aan derden met verplichting tot restauratie, en de 17de en 18de eeuwse gebouwtjes aan de Arduinkaai liet men in puin vallen om er gemakshalve een parkeerplaats van te maken. De plaats waar in 1977 nog een tent gestaan heeft voor de viering van het honderdjarig bestaan van de KVS, en waar het Kaaitheater zijn eerste festival hield, is nu in een dode zone herschapen. Verkeken kansen, zowel voor de reanimatie van de Warande, als voor de renovatie rond de Arduinkaai en de Lakensestraat. Het Brusselse kamertoneel dat sinds zijn ontstaan op zoek is naar een geschikte speelruimte, had er onderdak kunnen krijgen, evenals het decoratelier voor de KVS. Dit vereist evenwel een visie vanwege het beleid dat cultuur en stadsrenovatie aan elkaar wil koppelen, wat in sommige gemeenten toch wel mogelijk blijkt: zo werd, na de bouwwerken van het cultureel centrum L'Espace Senghor door de gemeente Etterbeek, een stuk van de Waversesteenweg bij het Jourdanplein autovrij gemaakt.

"Dans le chateau des Papes, à Avignon, il y a aussi la qualité particulière d'un lieu sacré qui a gardé un peu de sa signification. Le chateau des Papes est animé de l'esprit de vérité. Du vrai dans l'architecture. Cet esprit de vérité permettra de faire des salles toutes nues, mais si c'est l'esprit de pauvreté qui souffle, vous les raterez ... Le nu est splendide, à condition qu'il soit beau ... Je parle du point de vue architectural!"

(Le Corbusier
11 december 1948)

Administraties

Aangezien voor de meeste gezelschappen theatermaken een zaak is van overleven, leek het me zinnig de visie en de plannen te kennen van de resp. Franse en Vlaamse Administratie van de Gemeenschappen.

Op gemeentelijk vlak kan ieder bestuur initiatieven nemen die ze denkt te moeten nemen: "On les suit, ou on les suit pas", zei Mevrouw Dassonvil-

1. Espace Léopold S. Senghor
2. Trefcentrum Ten Weyngaert

1

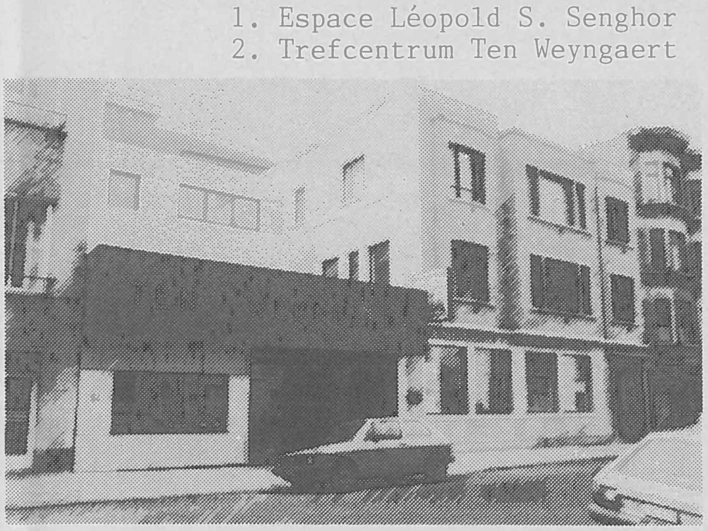
2

1

1. Nouveau Théâtre de Belgique
2. Martelarenplein (NTB)
3. Raffinerie du PLan K
4. Halles de Schaerbeek
5. Brussels Kamertoneel
6. Beursschouwburg
7. Centrum CBA

2
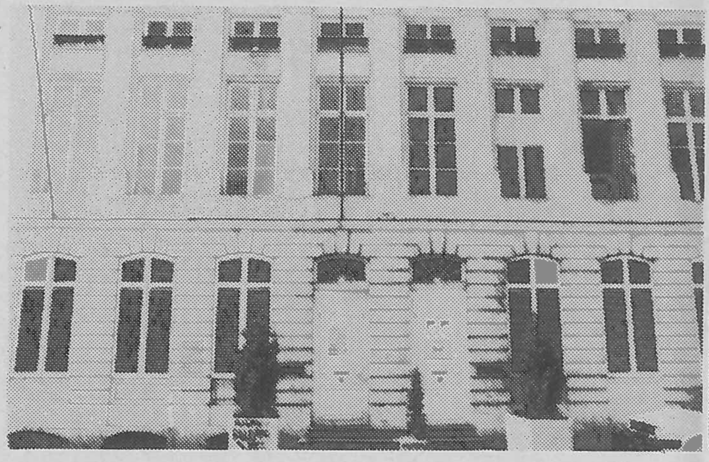

5

3

6

4
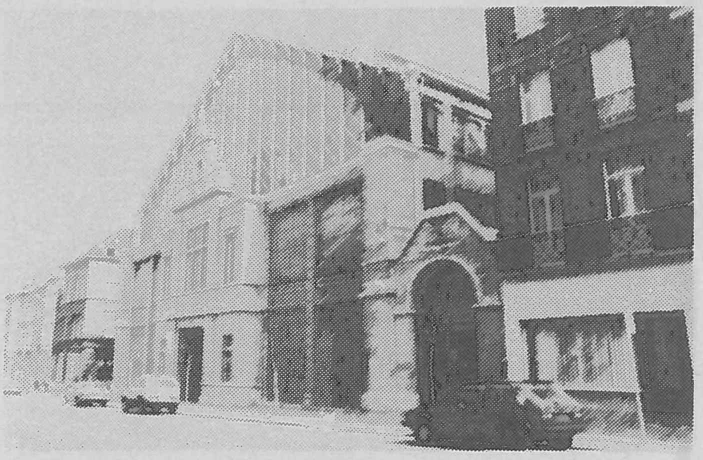

7

le. Daar geldt dezelfde regel als in Vlaanderen nl. dat de gemeente eigenaar is van het pand en de gemeenschap voor 60% in de bouwkosten tussenkomt. In dat kader werd onlangs de speelruimte van het Nouveau Théâtre de Belgique o.l.v. Henri Ronse, gelegen aan de Viaduktstraat te Elsene, door de gemeentelijke overheid aangekocht. Henri Ronse, die reeds meer dan tien jaar de Brusselse leegstand bespeelt, bracht o.a. in 1983 teksten van Maeterlinck in de vervallen, door Horta gebouwde magazijnen 'Wauquez'. Mede hierdoor werd het gebouw onder de aandacht van de publieke opinie gebracht, met restauratie voor een stripmuseum als gevolg. Aan de Viaduktstraat zelf wil hij een 'trefcentrum voor kunsten' bouwen, waarin twee zalen gesitueerd zijn tussen diverse tentoonstellingsruimten. Het centrum bevat een polyvalente zaal voor 200 toeschouwers en een zaal met vaste tribune voor 151 personen, uitgerust met een scène en een toneeltoren. De scène is slechts 6,40 meter diep maar heeft twee ruime zijtonelen. Een tweede project ligt klaar voor de verbouwing van een pand dat men bespeelt aan het Martelarenplein in het hartje van Brussel, nl. de vroegere bioscoop L'Etoile die in de Nieuwstraat uitgeeft. Hier zou ook een frontale scène met toneeltoren in gebouwd worden, echter zonder zijtoneel en achtertoneel, en zonder communicatie naar de Nieuwstraat. De zaal zou toegang verlenen aan ca. 500 toeschouwers. Eigendom van de stad Brussel, zal het dus bij de reeks dossiers gevoegd worden die wachten.

De Franse Gemeenschap zelf is eigenares van Le Plan K, Le Botanique, Les Halles de Schaerbeek en Le Théâtre Varia. Zij is mede-eigenares van Le Théâtre National de Belgique. Plannen voor nieuwe aankopen of bouwprojecten zijn er niet, behalve voor Plan K en voor de Hallen van Schaarbeek. Zo zal in Plan K op de vierde verdieping een vrije, experimentele theaterruimte gebouwd worden. De Hallen van Schaarbeek, die onlangs gerestaureerd werden zonder rekening te houden met functies zoals verwarming, akoestische isolatie en theateraccomodatie, zullen binnenkort verder afgewerkt worden. In samenwerking met de ontwerpers heeft de administratie van de Franse Gemeenschap werkbezoeken gebracht aan de belangrijkste hedendaagse theaters.

Aan Vlaamse kant valt de bevoegdheid onder de administratie van de diensten voor Volksontwikkeling van het Ministerie van Cultuur.

De Vlaamse Gemeenschap is eigenares van de trefcentra die ze aangekocht heeft binnen de 19 gemeenten. Van de twaalf erkende centra, zijn er twee uitgerust met de nodige theatertechnieken voor kleinschalige voorstellingen, nl. Ten Weyngaert in Vorst en de Vaartkapoen in St-Jans-Molenbeek. "Men probeert," zegt de heer Passchiersen, "te rationaliseren."

Verder is de Vlaamse Gemeenschap eigenares van drie theatergebouwen: de Ancienne Belgique, de Beursschouwburg en het CBA-theater te Anderlecht. Deze laatste wordt momenteel verbouwd tot een receptief centrum voor amateurtoneel in Vlaanderen, waar ook het Brusselse centrum te gast is. Het betreft hier een frontale zaal met gedeeltelijke toren met trekken.

De verdere afwerking van de Ancienne Belgique zal waarschijnlijk volgend jaar van start gaan en omvat o. a. verbetering van zaalakoestiek en geluidsisolatie, de bouw van het podium (18 op 13 meter diepte, met scèneopening van 12 meter) met ingerichte toneeltoren van ca. 20 meter hoog, de bouw van een polyvalente ruimte en een cafetaria. De Beursschouwburg krijgt langs de aangrenzende Karperbrug een loskade en lift. De zaal zelf blijft qua grootte en speelvlak ongewijzigd: men wil enkel de vloer in de gepaste helling brengen in functie van de zichtlijnen. In een tweede fase zal de inkom vernieuwd worden en de benedenverdieping ingericht als polyvalent zaaltje van 10 op 14,50 meter en 7 meter hoog.

Bij de A.B. is architect Werner De Bondt er in geslaagd te voorzien in ruimtelijk twee volwaardige zalen met de gepaste infrastructuur voor diverse theatervormen voor de toekomst. De Beursschouwburg, die op het vlak van theater en beeldende kunsten nieuwe vormen promoot, heeft hier m.i. een kans laten liggen om deze dialoog door te trekken naar de architectuur.

Slotsom

1. Bij de aankoop of vernieuwbouw door de overheid, is er geen sprake van enig beleid: de overheid bevestigt toevallig ontstane situaties, nadat de gezelschappen zelf reeds zwaar geïnvesteerd hebben in het gebouw. Er ontbreekt een studie over leeg- en welstand der gebouwen, en over socio-culturele infrastructuur. De versnippering op het gebied van de beleidsfuncties (theatergebouwen zijn eigendom van zeer verschillende beleidsinstanties) maakt elke vorm van theaterbeleid onmogelijk.

2. Bij het opstellen van het bouwprogramma overwegen te veel de plaatselijke noden van het gezelschap, zodat vaak de ééndimensionale ruimte-indeling bestendigd wordt. Architectuur moet mogelijkheden op lange termijn creëren.

3. Er wordt te weinig geïnvesteerd in de eigenlijke speelruimte van het theater, in verhouding tot de publieksruimte. Hierdoor zijn de scènes overal aan de kleine kant, en niet voorzien van de noodzakelijke neventonelen. Danstheaters (zoals *Rosas* bijvoorbeeld) die een heel brede scène nodig hebben, blijven in de kou staan, en de receptieve theaters als het Kaaitheater en La Botanique zitten met artistieke moeilijkheden van programmatie.

Men wordt steeds veeleisender op het gebied van de techniek en de uitrusting. Deze eisen hebben een grote impact op de afwerking van het gebouw, en daardoor een keerzijde: ze tasten tegelijk de artistieke bruikbaarheid aan van de architectuur. Het zoeken naar het evenwicht tussen deze technieken en de theatraliteit lijkt me een belangrijk thema voor discussie.

Luc Dhooghe

Ancienne Belgique

Dit artikel werd overgenomen uit "Etcetera", nummer 26 juni 1989.

WILLEBRORD JACOBS

teater- en studio-onderhoud

reinigen ter plaatse:

rondhorizonten
voordoeken
zetels
muurbeklkeding
vloerbekleding

--oOo--

beschermende behandeling:

antieke weefsels
antieke kledij
antieke wandtapijten

--oOo--

applikaties:

antistatische
vlamwerende
kreukwerende

WILLEBRORD JACOBS
textielreinigers sinds 1890

HERENTALSEBAAN 134
2100 ANTWERPEN (DEURNE)
telefoon 03/ 321 89 14

"BIJ ONZE BUREN..."

VOORTGEZET ONDERWIJS VOOR TONEELTECHNIEK EN BELICHTINGSTECHNIEK.

Aan medewerkers van theaters, polyvalente zalen, culturele centra, televisie-en filmstudio's die op het gebied van de toneeltechniek of belichtingstechniek bedrijvig zijn, bied de Fachhochschule Hamburg de kans om zich in hun vak te vervolmaken.

De kursussen zijn vooral gericht op diegenen die reeds een leidende funktie uitoefenen of zulke funktie in de nabije toekomst gaan vervullen. Door het volgen van de kursus verwerft men de kennis die nodig is om de in Duitsland voorgeschreven proef voor "Bühnenmeister" of "Beleuchtungsmeister" af te leggen.

Het doel van de studie is, de deelnemers vertrouwd te maken met volgende zaken.

- de huidige stand van de toneeltechniek.
- de veiligheidstechnische voorschriften.
- het ekonomisch verantwoord gebruik van de infrastruktuur.
- het herkennen van gevaarssituaties en het treffen van de juiste maatregelen.
- het leiden van medewerkers.
- het overnemen van bepaalde funkties in de bedrijfsorganisatie
- en tenslotte: het werken in een artistieke omgeving.

Om deel te mogen nemen moet men gedurende de laatste zes jaar, tenminste 42 maanden in een theater of een studio gewerkt hebben.
Het is tevens noodzakelijk om over een basiskennis van wiskunde en mechanica te beschikken.
Praktische kennis op het gebied van toneeltechnische of belichtingstechnische installaties, op-en afbouwen van decors, uitlichten van decors in onontbeerlijk.

De organisatie van de studie, die men in Duitsland "Kontaktstudie" noemt, verloopt in vier fasen.

- eerste thuisstudiefase
- eerste Kompakt-fase (duur 5 weken)

LICHTLESSENAAR S20

TECHNISCHE TRADITIE VOOR THEATER, TV, SHOWBUSINESS EN COMPUTERTECHNIEK

gebruikt in volmaakte harmonie om de S20 zijn operationeel vermogen en zijn verbluffend gebruiksgemak te bezorgen.

Overal waar de creatieve verbeeldingskracht van de apparatuur een maximum aan vermogen en perfectionering kan eisen en waar tot de opkomst van de S20, de grenzen enkel van financiële aard waren: repertoire-theater of reizend theater, ballet, TV en video-studio's, shows, variété, clubs en discotheken.

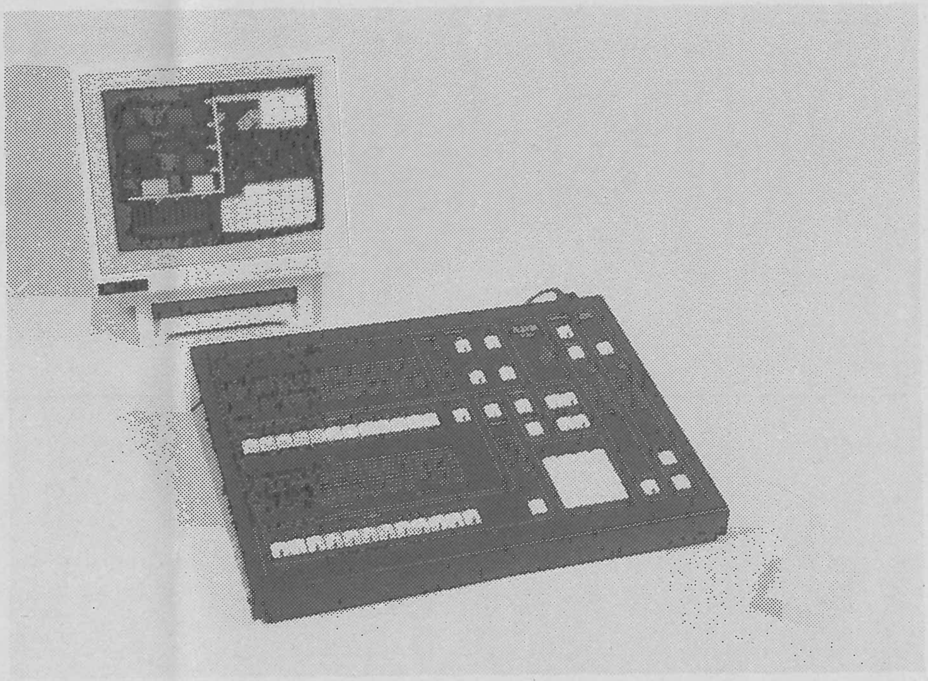

Het kleurscherm geeft op 5 verschillende funktiebladzijden alles wat nodig is voor de controle van het systeem.

• VERMOGEN

- Tot 120 kringen
- 250 lichtstand-geheugens
- 12 geheugens voor kringgroepenvorming, meer bepaald voor kleurbalansen
- 1 tijdsgestuurde lineaire transfert, manueel of automatisch met onafhankelijke tijd voor het stijgen, het dalen of het wachten van de lichtstand.
- Automatische rangschikking van de geheugennummers.
- 12 registers met manuele of automatische tijdssturing (elk register kan een lichtstand of een "chaser" ontvangen)
- 25 programmeerbare "chasers" met 25 stappen en bruuske, progressieve of muziekritme-afhankelijke overgang.
- Met de randapparatuur kan op papier worden geprint of kan de inhoud van de geheugens op mini-cassette worden opgeslagen (in optie).
- Mogelijkheid om lichtstanden op de scène of blind te creëren.
- Memorisatie van de stijg-, daal- en wachttijden bij het stijgen en het dalen.
- Memorisatie per chaser - stap.
- Memorisatie van de groeperingen.
- Mogelijkheid van individuele "flashing" of flashing per lichtstand.
- Tijdsgestuurde sequentieel automatische transfert.
- Afstandsbediening van de transfert mogelijk door de regisseur of de acteur, door magneetbandimpulsion of een eventuele andere mogelijkheid.

ALLE BELANGRIJKE FUNCTIES KUNNEN WORDEN UITGEVOERD VIA DE LESSENAAR, MET BOVENDIEN MEER GEBRUIKSGEMAK, SOEPELHEID EN SNELHEID DOOR HET GEBRUIK VAN EEN "MUIS".

N.V. ADB S.A.
Leuvensesteenweg 585
B-1930 Zaventem
Belgium
Tel.: +32/2/722 17 11
Tx 22154

ADB-Sofair s.a.
47, rue de la Vanne
F-92120 Montrouge
France
Tel.: +33/1/42.53.14.33
Tx 206428

ADB-Sofair
218, Grande Rue de la Guillotière
F-69007 Lyon
France
Tel.: +33/78/58 46 50
Tx 900264

ADB GmbH
Dieselstrasse 4
D-6052 Mühlheim am Main
Deutschland
Tel.: +49/6108/66204-05
Tx 4189103

lighting systems ADB

- tweede thuisstudiefase
- tweede Kompakt-fase (duur 5 weken)

Gedurende de eerste thuisstudiefase,welke ongeveer 12 weken duurt, bereid de student zich thuis voor op de eertse Kompakt-fase, dit aan de hand van aanbevolen studieboeken en schriftelijke kursussen.

De eerste Kompakt-fase heeft plaats in de school en duurt 5 weken op basis van een voltijds leerprogramma.

Gedurende de tweede thuisstudiefase verwerkt de student thuis de geleerde stof en bereid zich voor op de laatste Kompakt-fase welke weer in de school plaats vindt en ook 5 weken duurt.

Gedurende de beide "Kompakt-fasen" worden 380 lesuren gegeven.

De kosten bedragen 1.600.-DM. voor de gehele kursus.

Inlichtingen zijn te verkrijgen bij het

INSTITUT FUR KONTAKTSTUDIEN
FACHHOCHSCHULE HAMBURG
BERLINER TOR 3
2000 HAMBURG 1
DEUTSCHLAND

Inschrijvingen vòòr 30.9.1989

De beide Kompaktfasen lopen van
29.1.90 tot 2.3.1990 en van
16.5.90 tot 22.6.1990

DARDEN. D.

alco
THEATERTECHNIEK

Kastanjeboomstraat 17
8000 Brugge
Tel. 050/33 82 60

verkoop - verhuur - advies - eigen en snelle hersteldienst

FIRMA DE WOLF & CIE PVBA

SOCIALE ZETEL : 43 LINTHOUTBOSSTRAAT - 1200 BRUSSEL
EXPLOITATIE : 300 KONINGSSTRAAT - 1030 BRUSSEL
TEL. 02-218.70.53

HRB 444.632

IMPORTATEUR - GROSSISTE

ONONTVLAMBARE WEEFSELS M1

GORDIJNEN - OVERGORDIJNEN - ZETELS - MUURBEKLEDING

MEERVOUDIG GEBRUIK : KLINIEKEN - GASTHUIZEN - RUSTHUIZEN
SPEKTAKEL ZALEN
DISKOTHEKEN - SPIJSHUIZEN
HOTELS - SCHOLEN
GEMEENSCHAPPEN
WONINGEN
OPENBARE PLAATSEN ...

COLLECTIES MET UITGEBREID GAMMA IN :

CLEVYL
Les tissus naturellement ininflammables

FLUWEEL
VLAKKE STOF
BEDRUKTE STOF
GEWEVEN - NON WOVEN - GENRE 'JERSEY'
BESCHILFERDE STOFFEN - FLUO
VERDUISTEREND
GROTE BREEDTE - CYCLO - TULLE - VELUM
GELUIDDEMPENDE EN THERMISCHE PANNELEN
ZUUR WEERSTAAND (WERKKLEDERIJ)
MATRASSTOF
DEKENS

CHLOROFIBRE - RHOVYL - CLEVYL - NATUURLIJK ONONTVLAMBARE STOFFEN

VUURWEERSTAAND :
PROCES VERBAUX M1

ONTVLAMMEN NIET BIJ BRAND OF BIJ HITTE
• KRIMPEN
• VERHARDEN
• VALLEN UIT MEKAAR

VERSPREIDEN NOOIT CHLOORSTOF
SMELTEN NIET - DRUPPEN NIET

VEILIGHEID

CONFECTIEMOGELIJKHEID
TEL. 02 - 218.70.53

Alles over licht en belichting

Van 15 tot en met 17 mei vond in de studio's van het NOB Showlight '89 plaats, het internationale congres over televisie-, film- en theaterbelichting. Dit congres wordt eens in de vier jaar onder auspiciën van de The National Illumination Committee of Great Britain gehouden; na London (1981) en New York (1985) was het nu de beurt aan Hilversum om regisseurs, professionele lichtontwerpers en cameramensen te informeren over de laatste ontwikkelingen op het gebied van belichting.

Showlight '89 was goed bezet: een select gezelschap van zo'n 280 "licht"-geïnteresseerden vond het de moeite waard om naar Hilversum te komen. De 160 buitenlandse deelnemers kwamen uit vrijwel heel Europa (inclusief Scandinavië), India, Canada, Amerika, Australië, China en Japan. Opvallend genoeg waren er geen inschrijvingen uit Spanje en Portugal.
Voor het onwaarschijnlijk lage bedrag van *f*250,- kregen de deelnemers aan Showlight '89 een compleet en gevarieerd programma aangeboden. Dat begon op tweede Pinksterdag 15 mei in het Theatermuseum aan de Herengracht in Amsterdam. Vandaar ging een rondvaarttocht langs diverse theaters in Amsterdam welke eindigde met een technische demonstratie en receptie in het Muziektheater. De televisiestudio's van het NOB vormden vervolgens op 16 en 17 mei het decor voor een omvangrijk lezingenprogramma en een kleine beurs waar 25 bedrijven vertegenwoordigd waren.

Thema's

De organisatoren van Showlight '89 hadden een programma samengesteld met een groot aanbod van lezingen over zeer uiteenlopende onderwerpen. Er kwamen zeven thema's aan de orde tijdens het congres: Optredens; Speciale voorzieningen; Lichtbronnen, Lichtbeheersing; Licht, Kunst en wetenschap; Effecten en Automatisering.

Drie ervaren belichters, die hun sporen in belichtingstechniek reeds lang verdiend hadden, traden op als gastspreker: de Amerikaan Bill Klages (onderscheiden met zes Emmy Awards en specialist in belichting van grote shows, bijvoorbeeld het lichtontwerp voor de sluitingsceremonie van de Olympische Spelen in Los Angeles was van zijn hand), Hans Wolff (bekend Nederlands lichtontwerper van theaterprodukties met als specialisme lichtontwerp voor theatergebouwen), Paul Beeson (een van de bekendste DP's van de Britse filmindustrie, werkte recent onder meer mee aan Who framed Roger Rabbit?) en de Duitser Christoph Rudolph (van Erco Lighting, die sprak over "licht als de vierde dimensie van architectuur").
Daarnaast spraken nog zo'n 28 mensen uit het vak over onderwerpen die dichtbij hun dagelijkse praktijk lagen. Veel daarvan ging over theaterbelichting, over de belichting van theaterprodukties, grote shows en evenementen, en over de apparatuur en speciale technieken voor belichting. Slechts enkele sprekers namen specifiek film- of televisiebelichting tot onderwerp.

Beurs

Naast het omvangrijke lezingenprogramma was er ook een beurs georganiseerd waar 25 bedrijven acte de présence gaven. Internationaal bekende licht-fabrikanten ontbraken niet: Arri, Lee Colortran, Strand Lighting, Roscolab, Vari-Lite Europe. Acht Nederlandse leveranciers op het gebied van licht(techniek) waren eveneens aanwezig: Corné-Light (Amsterdam), Erco Lighting (Amsterdam), Flashlight (Utrecht), Osram (Rotterdam), Philips Nederland (Eindhoven), Siemens Nederland (Amsterdam), Rolight (Enschede) en Fa. Smallenbroek Kunstvuurwerk (Enschede). De standhouders etaleerden hun produktenpakket en gaven demonstraties van apparatuur. Van de Nederlandse standhouders noteerden we de nieuwste produkten.
Siemens Nederland presenteerde de Sitralux T40, een transportabel lichtregelsysteem, bijzonder geschikt voor televisie-opname buiten de studio. De Sitralux T40 beschikt over onder meer 20 onafhankelijke parallelgroepen met gescheiden inloop- en uitlooptijden, splitfader voor licht en donker wordende stroomkringen, een krachtig effectsysteem en tevens een LCD-display voor de belangrijkste functies; een zwart-wit of kleurenmonitor behoort vanzelfsprekend tot de mogelijkheden.
Onder de merknaam Masterlite kwam de firma Rolight met een voorzetelement, voorzien van een uitgekiend lenzensysteem, dat in staat is het licht van ieder type par 64 spot te bundelen en te vervormen. De lichtoutput is daardoor gelijk aan die van de volg- of afsnijspot, dus zonder strooilicht. Daar dit voorzetelement voorzien is van een compacte kleurenwisselaar kan de lichtbundel in 9 verschillende kleuren weergegeven worden.
Strand-Lighting, in Nederland vertegenwoordigd door Mechalectron in Nieuwegein, demonstreerde haar nieuwste produkt: Precision Automated Lighting System (PALS). De belangrijkste voordelen van PALS zijn het op afstand snelle stellen en opnieuw focusseren van Quartzcolor schijnwerpers (zonder hinderlijk schokken en trillen), terwijl deze posities in het geheugen van een computer kunnen worden opgeslagen.
Lee Colortran, in Nederland vertegenwoordigd door Ultrex in Hoofddorp, introduceerde op Showlight '89 een nieuwe Windsor schijnwerperserie. De nieuwe serie omvat 8 profielschijnwerpers waarvan 4 met axiale en 4 met de zogenaamde 'basedown' reflector, een fresnel- en een plano-convex schijnwerper. Door de modulaire opzet van de schijnwerpers zijn reparaties en verandering van lenzen en lampen snel uitvoerbaar.
Osram Nederland liet een nieuw type lampen in de HMI-serie zien en showde tevens de Oscar die Osram vorig jaar ontving voor de uitvinding en voortdurende verbetering van de HMI-lampen.
Flashlight toonde de Expert, de nieuwe AVAB lichtcomputer, en Corné-Light tenslotte, verraste met de Access van The Great American Market. De Access is een eenvoudig te bedienen compacte elektronische regeltafel. De Access is menugestuurd, keuzes en instructies worden op een monitor aangegeven en het programma wordt bestuurd met 6 functietoetsen. De regeltafel heeft geen batterijen maar de geprogrammeerde gegevens blijven vier dagen na uitschakeling behouden.

uit: "Podium" juli'89

Theaterverlichting; voor een kwartje op de eerste rij

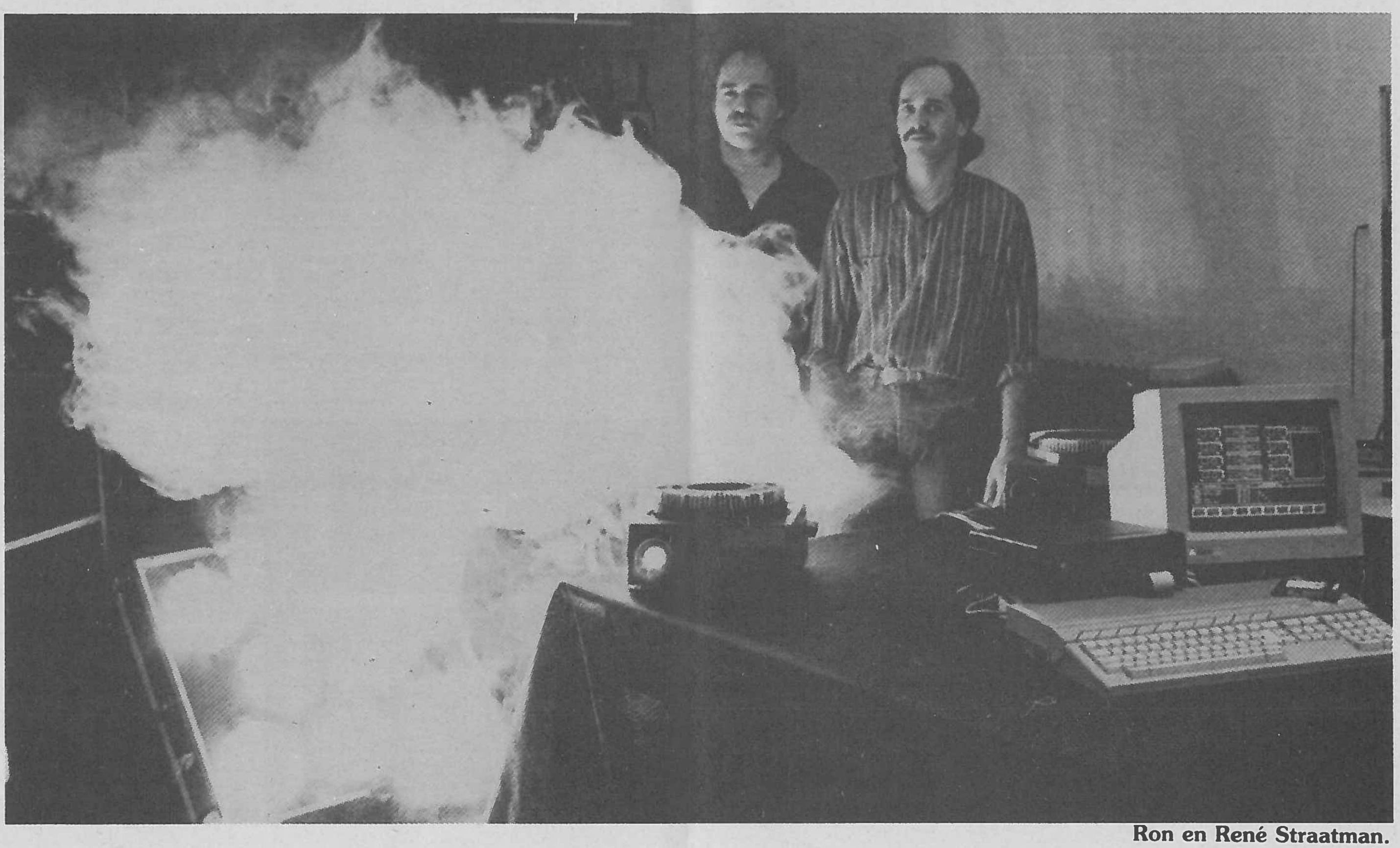

Ron en René Straatman.

"Light Control is een 24/120 kanaals digitaal analoog omzetter die van iedere willekeurige computer een lichtstuur- cq. aansturingscomputer maakt." Het zou jammer zijn als de reikwijdte van deze eerste zin uit de folder van het Arnhemse bedrijf "R & R design" u geheel zou ontgaan. Het onderwerp;: het besturen van bijvoorbeeld theaterverlichting en dia-projectoren, heeft nameljjk een warme belangstelling. Elke verbetering en vooral ook elke kostenbesparing in dit vlak is nieuws. En er is nieuws; lees in dit artikel hoe een homecomputer of PC de rol van licht-stuur computer op zich kan nemen.

Een algemene tendens

Vroeger, laten we zeggen zo'n dertig jaren geleden, was meten, regelen en sturen nog puur mensenwerk. Er was altijd "iemand" die het klimaat in een plantenkas regelde, iemand die drukwerk in lood zette, iemand die tekeningen inkleurde. Dat zulke werkzaamheden bijna geheel uit routine bestaan zag men niet als een probleem; een andere manier was er immers niet. Die kwam er wel. Allerlei speciaal ontworpen computers werden ingezet om (duur) routine werk door een machine te laten verrichten. Die hele ontwikkeling werd een overweldigend succes. Maar aan de andere kant moest je wel een "grote" jongen zijn om zulke speciale computers aan te kunnen schaffen. Dat geldt ook voor de theaterwereld waar lichtstuur-computers de belichting, of eigenlijk; de steeds wisselende lichtinstellingen verzorgen. Zulke computers geven een besparing en breiden de mogelijkheden van een theater uit. Maar ze zijn duur. Bedragen van 30 tot 40 mille voor een computer met veel mogelijkheden zijn geen uitzondering. Voor reizende gezelschappen die theaters aandoen die geen lichtstuur-computer hebben zal zo'n bedrag een onoverkomelijk bezwaar zijn. Dat gaat veranderen. Net als bij een aantal andere professionele toepassingen zijn de mogelijkheden van de homecomputer of de PC ontdekt. In het begin werd de homecomputer alleen als een spelletjes-machine gezien. Maar vooral de nieuwe generatie PC's voor gebruik thuis, (we spreken dan over zestien bits machines zoals de Amiga van Commodore en de ST-serie van Atari) kunnen oneindig veel meer. Het zijn in feite zeer sophisticated computers die de meest ingewikkelde stuur-problemen kunnen oplossen. Je moet ze dan "wel even vertellen" hòe ze dat moeten doen.

Kennis omgezet in computerprogramma's

Over dat hoe, in dit geval theaterbelichting of besturing van diaprojectoren, weten René en Ron Straatman van R & R design het

fijne. René Straatman werkt al jaren als inspiciënt (de verantwoordelijke voor het technische gedeelte van een optreden) voor diverse gezelschappen en producties. Op die manier is hij op de hoogte van het hoe en waarom van theaterbelichting. Samen met zijn broer Ron heeft hij die kennis omgezet in een aantal computerprogramma's. Die programma's instrueren de computer en helpen de gebruiker zijn speciale wensen aan de computer door te geven. Uiteraard gaat dat niet zonder meer.

Een "gewone" computer kan normaal gesproken maar één apparaat bedienen: een printer. Daarvoor heeft de computer een standaard-uitgang, waar een printer met een stekker op kan worden aangesloten. Van die printer-uitgang hebben Ron en René Straatman gebruik gemaakt. Allereerst hebben zij software geschreven voor het maken van lichtinstellingen. De commando's die de computer geeft om lampen te laten branden, "duiken op" als stroompjes op de printeruitgang. Daarmee kan echter nog geen lamp worden bediend. Dat doet de digitaal analoog omzetter. Dit apparaat, ook ontworpen door R & R design zet de digitale signalen op de printeruitgang, zeg maar de nullen en eentjes die normaal naar de printer gaan, om in stroompjes. Die stroompjes sturen de electronische schakelingen (Triacs) die de lampen bedienen.

Voordelen

René Straatman: "Neem eens een theatergezelschap dat optreedt in kleine zalen die geen eigen lichtinstallatie hebben. Bij zo'n gezelschap is al gauw iemand die een voor dit doel bruikbare computer heeft. Een computer hoeft dus niet meer te worden aangeschaft; je zou kunnen zeggen dat dat geld wordt uitgespaard. Laten we zeggen dat ze toe kunnen met 24 kanalen. Ze moeten dan het programma performer kopen en de 24 kanaals stuureenheid. Voor net even onder de duizend gulden hebben ze dan een voor hun doel aangepaste licht-computer. Zo'n bedrag is voor een gezelschap meestal gemakkelijk op te brengen." Een ander voordeel van het door R & R design ontworpen systeem ligt eigenlijk in de computer zelf opgesloten. Computers zoals de ST en de Amiga zijn gebouwd op gebruikersgemak. Beiden hebben de bekende muis, die het intypen van commando's voor een deel overbodig maakt. De software van R & R design sluit op die mogelijkheden aan, zodat ook "aankomend belichters" deze stuurprogramma's kunnen gebruiken.

Aangepaste randapparatuur

Naast de digitaal analoog omzetters leveren R & R design aan hun programmatuur aangepaste randapparatuur. Dat zijn bijvoorbeeld een dimmer-unit, een relais-unit, een module voor de diaprojector en voor tapesynchronisatie. Het systeem kan tenslotte ook worden bestuurd door een Midi. Meer in het algemeen kan met de schakel module van R & R design elk electrisch apparaat eventueel geleidelijk aan en uit worden gezet. Als u mogelijkheden ziet in het gebruik van citruspers of stofzuiger in uw productie, dan is er niets dat u weerhoudt!

Mensen die te maken hebben met:

* lichtregie- en regeling in theaters en discotheken,
* geautomatiseerde diapresentaties,
* lichtregelinstallaties voor reizende theatergezelschappen en
* controle en sturing van alle electrische en elektronische apparatuur kunnen het programma van R & R design met een gerust hart opvragen.

Een professionele aanpak hoeft nu niet meer meteen tienduizenden guldens te kosten. Voor diegenen die direct of indirect de beschikking over een computer hebben -en wie heeft dat nu niet- liggen die mogelijkheden voor het oppakken.

Technische gegevens:

De mogelijkheden van "Performer":

o.a.:

- 1000 Lichtstanden
- blind standen maken (stage aktief funktie)
- 48 programmeerbare matrixen. Onder iedere matrix kunnen maximaal 120 kringen worden gepatch.
- programmeerbare sequencers
- Crossfaderoutine
- programmeerbare op- en af-tijd per stand
- mogelijkheid van standen tussenvoegen
- copiëren van lichtstanden (totaal percentage is te veranderen)
- overzicht van lichtplan (lichtstandenlijst)
- aansturing d.m.v. MIDI
- lichtplan wegschrijven op diskette
- bediening d.m.v. muisfunktie en toetsenbord
- externe invoer d.m.v. lichtmengpanelen (R & R DESIGN heeft hiervoor een speciale module)
- mogelijkheid van uitprinten lichtplan

Voor toepassingen in winkels, discotheken, beurzen levert R & R speciale programmatuur, eventueel zelfs aangepast aan de specifieke eisen van één gebruiker. De sturing van de lampen verloopt via een interface. Daarin zijn drie typen: 24, 48 of 120 kanalen. Het interface geeft een stuurspanning van 0-10 Volt, 5 mA per uitgang. Op het interface kunnen vier verschillende modules worden aangesloten. Dat zijn een vier kanalen dimmerunit, een vier kanalen relais schakelunit, een diaprojector module en een tapesynchronisatie module.

"Focus"

Dit programma bestuurt maximaal 8 (groepen) diaprojectoren.

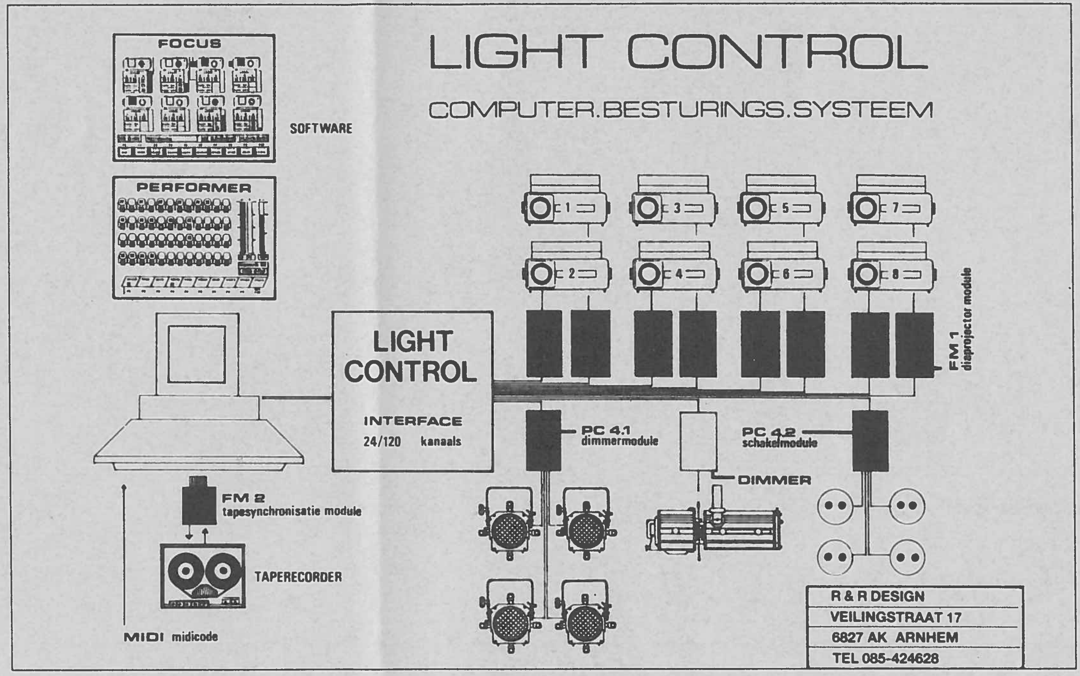

De besturing verloopt via het toetsenbord van de computer, met de interne tijdklok van de computer, met een taperecorder of met behulp van een MIDI. Combinaties van deze methoden zijn mogelijk. Het totale systeem bestaat uit een home of personal computer, het focus software pakket, de Light control LC-24, een diaprojector module en een tapesynchronisatie module. Door de modulaire opbouw kan de gebruiker zijn systeem aan persoonlijke eisen aanpassen. Focus is een onderdeel van het Light Control systeem. Daardoor is het ook mogelijk een dia-show op te nemen in een theaterbelichting. Voor nadere informatie, demonstratie of een demoversie van de software:

R en R Design, Arnhem
085-424628.

uit: "Podium" mei'89

Tekst & Foto's: Paul Pelenc

AGENDA

9 en 10 oktober 1989	: "Meerpaal" Dronten (Nederland) Vakbeurs Theatertechniek.
Tot 31 december '89	: "Nederlands Theater Instituut" Herengracht - Amsterdam Russisch Avant-Garde theater.
8-9 en 10 mei 1990	: Show Tech '90 - Berlijn.
15 en 16 juni 1990	: "SCHARPOORD" te Knokke-Heist 5de Teatertechnische Dagen BASTT

PERSPEKT

GASTHUISVEST 47, 2011 EV HAARLEM.
HOLLAND. 023-316312

THEATER TECHNISCH ADVIES EN SERVICE BURO

tesa band

geplastifieerde linnen kleefband. 10 kleuren. Weerbestendig. Zeer sterk. Extreem klevend. Beschrijfbaar. Om af te boorden, te versterken, te koderen, te dekodereren

tesa fix

Dubbelzijdige kleefband. Om tapijt vast te leggen. Fixatie van diverse voorwerpen. Montages.

tesa flex

PVC-tape. 10 kleuren. Voor electrische isolatie, kabelversterking, kabelbundeling.

tesa krepp

Papier afplaktape bij schilderwerken

Meer dan 650 kleefbanden voor de industrie en devakman. Meer dan 50 jaren ervaring in de kleeftechniek

BDF●●●●

SA Beiersdorf NV
Industrielaan 30
B-1070 Brussel

Tel. 02/ 526 52 11
Fax 02/ 526 52 19
Telex 62 135 bdfb

ARCHITECTUURWEDSTRIJD OISTAT

"INTERNATIONAL COMPETITION FOR THE CHAMBRE THEATRE ART CENTRE IN MOSCOW"

Onder de auspiciën van de Architectencommissie van de OISTAT (Internationale Organisatie van Scenografen, Theaterarchitecten en Technici), en in samenwerking met de Vereniging van Architecten van de USSR, de Theaterunie van de USSR en de Architectencommissie van het Sovjetcentrum van de OISTAT, wordt een Internationale Ideeënwedstrijd uitgeschreven voor het toekomstig "Chambre Theater Art Centre" in Moskou.

De wedstrijd staat open voor de gediplomeerde architecten van alle landen, alsmede voor studenten van het laatste jaar aan de hogescholen voor architectuur. Bij voorkeur zullen ze teams vormen met scenografen en theatertechnici.

De wedstrijd heeft plaats in twee stadia:
in een eerste fase (de ideeënwedstrijd) worden acht ontwerpen geselecteerd, die toegelaten worden om in een tweede fase het ontwerp verder uit te werken.
De tweede fase heeft tot doel een werk te selecteren dat voor realisatie in aanmerking komt. Datum en termijn hiervoor worden later meegedeeld.
Als bekroning worden de laureaten van de eerste fase uitgenodigd voor een verblijf in een van de lidstaten van de OISTAT.
De tweede fase wordt bekroond met geldprijzen.

De sponsor en de toekomstige opdrachtgever voor het gebouw is de Theaterunie van de USSR.
Het project is gesitueerd in een deel van het Hermitage-park, in het centrum van Moskou.
Het op te richten centrum heeft tot doel ruimte en accomodatie aan te bieden aan opkomende theatergroepen, en reizende gezelschappen uit binnen- en buitenland.
Het centrum wil een trefpunt worden voor "theater-fans": het zal mogelijkheden bieden voor alle vormen van theater en scenografie.

De jury is samengesteld uit volgende architecten:
C. Paillard (Zwitserland), V. Krasilnikov (USSR), V. Jackiewicz (Polen), I. Sacchetti (Italië), A. Filoni (USA).
Plaatsvervangers: R. Gutmann (Zwitserland), U. Gnedovsky (USSR), J. Näther (DDR), J. Kramer (Nederland), D. Birnbaum (Denemarken).

De deelname aan de wedstrijd is kostenloos.
De uiterste datum van inzending is 15 mei 1990 (postdatum).
Geïnteresseerden kunnen het programma en het reglement schriftelijk aanvragen, mits bijvoeging van 4 postzegels van 13 BF voor verzendingskosten, aan onderstaand adres:
ARCHITECTURAL COMMISSION OISTAT
c.o. Luc DHOOGHE architect Vandenbusschestraat, 18 1030 Brussel

Rose-teater geen nationaal monument

D.S. 19 juli '89

LONDEN (nyt) — De Rose Theatre Trust heeft nu nog één kans om de ruïnes van de gelijknamige Elizabethaanse schouwburg verder op te graven: het stedebouw-komitee van de raad van Southwark zo bewerken dat die op 27 juli een bouwvergunning weigert.

De High Court weigerde maandag het besluit van minister Ridley om de site niet te beschermen als nationaal monument, te vernietigen.

De rechter vond dat de Trust niet bevoegd was om in rechte op te treden. Die werd dus veroordeeld tot betaling van de proceskosten, die op 30.000 pond (1,9 miljoen fr.) worden geraamd.

De firma Imry Merchants wil op de plaats een kantoorsilo bouwen. Tijdens het uitgraven stootte men op de grondvesten van het Rose Theatre uit 1587, dat toen 2.000 staanplaatsen op een hellend vlak had. In 1594 werd er Shakespeares *Henry VI* opgevoerd, en men vermoedt dat de beroemde auteur er meer dan eens zelf heeft geakteerd. Men weet nu ook dat het podium zelf naar de „pit" van de toeschouwers glooide; het publiek was dus niet zo afgescheiden en moet zich meer betrokken hebben gevoeld bij het schouwpel.

Imry had eerder, ten koste van 16 miljoen pond extra, de bouwplannen gewijzigd: het kantoorgebouw komt op „stelten" te staan zodat de Rose-ruïnes eronder een open en vrij toegankelijk museum worden.

Net echt

D.S. 25 juli '89

Decorbouwers in Frankfurt kregen een wel heel onverwachte bevestiging van hun talent gebouwen te maken die net echt zijn. Voor een speelfilm hadden ze een pizzeria nagebouwd. 's Anderendaags bleek het decor aan de achterzijde vernield, en wel zo, dat de politie tot de slotsom kwam dat er een inbreker aan het werk moest zijn geweest. (bm)

D.S. 26 juli '89

Fréjus aan de Côte d'Azur bouwt tegen juli 1992 een 1 hektare groot museum voor (vooral Franse) hedendaagse kunst. De kern wordt aangebracht door een Fondation Templon, d.i. de verzameling van de Parijse galeriehouder Daniel Templon, die tevens de helft van de op 90 miljoen F.fr. geraamde bouwkosten zal dragen. De stad, waarvan voormalig minister voor Kultuur Léotard de burgemeester is, bouwt ook een openluchtteater (1.500 plaatsen), een archeologisch museum, een beeldenpark en tien woningen met atelier.

Ghigny

THEATER TEXTIEL
DANS TAPIJT
PVC CYCLORAMA
PVC SCHERMEN
SPECIALE EFFEKTEN
ENZOVOORT...

RUE DE GENVAL 20 - 1301 BIERGES (WAVRE)
BELGIQUE/BELGIE - E 40 (exit Rosières)
Tel. (02) 653.11.64 - 653.06.08
(Intern. 32.2 6531164 - 6530608)
Telex 65585 Ghigny B

BASTT-NIEUWS.

BASTT organiseert een bijscholingscursus omtrent:
"Het Geluid in het Theater",
onder de leiding van P. Verschelden.
Deze cursus wordt elke maandag van oktober 1989 gegeven in de Muntschouwburg te Brussel.
De deelnemers van de cursus "Neerpelt" genieten voorrang.
Prijs: 500,- F inclusief lunch.

Voor inschrijvingen gelieve het onderstaand strookje in te vullen
en op te sturen naar : Muntschouwburg
ter attentie van P. Verschelden
Leopoldstraat, 4
1000 Brussel

Verdere inlichtingen zijn te verkrijgen op volgend nummer: 02-217.22.11
(vragen naar P. Verschelden).

Naam en Voornaam:

Adres:

Telefoonnummer:

wil graag deelnemen aan de cursus "Geluid in het Theater"
op maandag ...... oktober 1989.

Das Glas im Kopf wird vom Glas, de danssecties, 1987
Staatstheater, Kassel

Titel : "TEKENINGEN, MODELLEN & OBJEKTEN. JAN FABRE"

Deze publicatie wordt verkocht in de art shop Copi III van het P.M.M.K. - Oostende.

Prijs : 1.200,- F

De man van Karioth (A.J. Zoetmulder)
Regie Staf Bruggen

Titel : "STAF BRUGGEN EN HET VLAAMSE VOLKSTONEEL"

Catalogus is verkrijgbaar in het archief voor het Vlaamse Cultuurleven, Minderbroedersstraat 22 2000 Antwerpen.

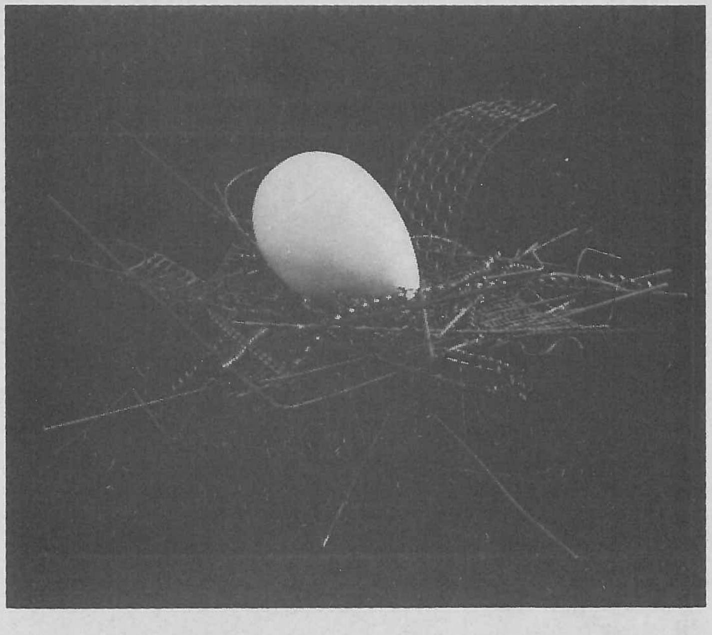

Titel : "PAPIERARCHITEKTUR - NEUE PROJEKTE AUS DER SOWJET-UNION"

Deutsches Architektur Museum, Frankfurt am Main.